

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-22

Sub: SOCIOLOGY - II

Date: -12 /10/2022

Time: 09:30am to 12:30am

SEMESTER-III

Class: S. Y. B.A

Marks: 100

NOTE: Question number 1 is compulsory

Attempt any FIVE questions from question number 2 to 9

- Q.1 Explain the following concepts- (Any Five) 25
- a. Indological textual perspective
  - b. Structural-Functional Approach
  - c. Dalit Women
  - d. Kinship and Gender
  - e. Ethnicity
  - f. Gender Inequality
  - g. Tribal Movements
  - h. Tourism
- Q.2 Explain in brief Social Anthropological approach of M.N. Shrinivas. 15
- Q.3 Discuss the Intellectual and political context of Gurye's contribution in sociology. 15
- Q.4 Discuss the T.K. Oomen's views on religious nationalism and demographic politics. 15
- Q.5 Briefly evaluate Sharmila Rege's dalit feminist standpoint approach. 15
- Q.6 Discuss the various issues related gender marginalization. 15
- Q.7 Explain in brief Structural-functionalist perspective in sociology. 15
- Q.8 Discuss the main characteristics of Marathas and Ahirs. 15
- Q.9 Briefly explain the Public and private partnership in tourism. 15

टीप: प्रश्न क्रमांक १ अनिवार्य आहे.

प्रश्न क्रमांक २ ते ९ मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

प्र.1 खालील संकल्पना स्पष्ट करा- (कोणत्याही पाच)

25

- a. इंडोलॉजिकल टेक्शुअल दृष्टीकोन
- b. स्ट्रक्चरल-फंक्शनल दृष्टीकोन
- c. दलित महिला
- d. नाती आणि लिंग
- e. वांशिकता
- f. लैंगिक असमानता
- g. आदिवासी चळवळी
- h. पर्यटन

- प्र.2) एम.एन.श्रीनिवासच्या सामाजिक मानववंशशास्त्रीय दृष्टिकोन थोडक्यात स्पष्ट करा. १५
- प्र.3) जी.एस.घुर्ये यांच्या समाजशास्त्रातील योगदानाच्या बौद्धिक आणि राजकीय संदर्भाची चर्चा करा. १५
- प्र.4) धार्मिक राष्ट्रवाद आणि लोकसंख्याशास्त्रीय राजकारणावर टी. के.ओमेनचे मतची चर्चा करा. १५
- प्र.5) शर्मिला रेगे यांच्या दलित स्त्रीवादी दृष्टिकोनाचे थोडक्यात मूल्यमापन करा. १५
- प्र.6) लिंग सीमांतीकरणाशी संबंधित विविध समस्यांवर चर्चा करा. १५
- प्र.7) समाजशास्त्रातील संरचनात्मक-कार्यात्मक दृष्टीकोन थोडक्यात स्पष्ट करा. १५
- प्र.8) मराठा आणि अहिरांच्या मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. १५
- प्र.9) पर्यटनातील सार्वजनिक आणि खाजगी भागीदारी थोडक्यात स्पष्ट करा. १५

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022

SUBJECT: Psychology-III

DATE: 13/10/2022

TIME: 9:30 a.m. to 12:30 a.m.

SEMESTER- III

CLASS: S.Y.B.A

MARKS: 100

Note:-

1. All Questions are compulsory.
2. Each question carries 20 marks.
3. Draw diagrams wherever necessary.

Q1. Attempt any two questions out of three. (20 marks)

- a) Define Lifespan Development and its scope.
- b) Describe the physical changes adolescents experience as the body reaches puberty.
- c) Explain Piagetian approach and Information Processing approaches.

Q2. Attempt any two questions out of three. (20 marks)

- a) Summarize Erikson's theory of identity formation and Marcia's categories of adolescent's identity.
- b) Write a note on dangers adolescents face as they deal with the stressors of their age.
- c) Explain the changing relationships of adolescents with their family and friends.

Q3. Attempt any two questions out of three. (20 marks)

- a) Explain the physical development of people in early adulthood.
- b) Explain post formal thought and its approaches.
- c) Explain college life in early adulthood.

Q4. Attempt any two questions out of three. (20 marks)

- a) Explain the role of careers and list the factors that influence the choice of career.
- b) Discuss the definition of Love, and its different kinds and how do young adults choose spouses.
- c) Summarize why do arrival of children affects a relationship in early adults and compare homosexual parents to heterosexual parents.

Q5. Attempt any two questions out of ~~four~~ four (20 marks)

- a) Discuss the factors that affect school performance.
- b) Explain how sexual orientation develops in adolescence.
- c) Write a note on intelligence and how life events causes cognitive growth in early adults.
- d) Describe the different sorts of relationships people have in early adulthood and why do some people choose to remain single.

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022

SUBJECT: Psychology-III

DATE: 13/10/2022

TIME: 9:30 a.m. to 12:30 a.m.

SEMESTER- III

CLASS: S.Y.B.A

MARKS: 100

टीप:-

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण असतात.
३. आवश्यक तेथे आकृती काढा.

- Q१. तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)
- a) वैकासिक मानसशास्त्र आणि त्याची व्याप्ती परिभाषित करा.
  - b) पौगंडावस्थेतील शारीरिक बदलांचे वर्णन करा कारण शरीर यौवनात पोहोचते.
  - c) पियाजेच्या दृष्टिकोनाचे आणि माहिती प्रक्रिया पद्धती स्पष्ट करा.
- Q२. तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)
- a) एरिकसनचा ओळख निर्मितीचा सिद्धांत आणि मार्सियाच्या किशोरवयीन व्यक्तींच्या ओळखीच्या श्रेणींचा सारांश द्या.
  - b) पौगंडावस्थेतील मुलांना त्यांच्या वयातील ताणतणावांना सामोरे जावे लागत असलेल्या धोक्यांची नोंद लिहा.
  - c) पौगंडावस्थेतील मुलांचे त्यांचे कुटुंब आणि मित्रांसोबतचे बदलते नाते समजावून सांगा.
- Q३. तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)
- a) प्रौढत्वाच्या सुरुवातीच्या काळात लोकांचा शारीरिक विकास स्पष्ट करा.
  - b) औपचारिक विचार आणि त्याचे दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
  - c) तरुणपणातील महाविद्यालयीन जीवन समजावून सांगा.
- Q४. तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)
- a) करिअरची भूमिका स्पष्ट करा आणि करिअरच्या निवडीवर परिणाम करणाऱ्या घटकांना समजावा.
  - b) प्रेमाची व्याख्या आणि त्याचे विविध प्रकार आणि तरुण प्रौढ जोडीदार कसे निवडतात यावर चर्चा करा.
  - c) मुलांचे आगमन प्रौढांमधील नातेसंबंधावर काय परिणाम करते आणि समलैंगिक पालकांची तुलना विषमलैंगिक पालकांशी करा.
- Q५. चारपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)
- a) शाळेतील परफोर्मन्सवर परिणामांचे घटक स्पष्ट मांडा.
  - b) किशोरावस्थेत लैंगिक प्रवृत्ती कशी विकसित होते ते स्पष्ट करा.
  - c) बुद्धिमत्ता आणि जीवनातील घडामोडी तरुण प्रौढांमध्ये संज्ञानात्मक वाढ कशी घडवून आणतात यावर एक टीप लिहा.
  - d) प्रौढावस्थेत लोकांच्या विविध प्रकारच्या नातेसंबंधांचे वर्णन करा आणि काही लोक अविवाहित राहणे का निवडतात हे स्पष्ट सांगा.

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022

SUBJECT: Psychology-II

DATE: 12/10/2022

TIME: 9:30 a.m. to 12:30 a.m.

SEMESTER- III

CLASS: S.Y.B.A

MARKS: 100

Note:-

1. All Questions are compulsory.
2. Each question carries 20 marks.
3. Draw diagrams wherever necessary.

Q1. Attempt any two questions out of three. (20 marks)

- a) Explain what is social neuroscience and the role of implicit processes and social adversity while studying social psychology.
- b) Explain various methods of Research in Social Psychology.
- c) Write an overview on Social Psychology.

Q2. Attempt any two questions out of three. (20 marks)

- a) Explain non-verbal communication.
- b) Explain impression management and its techniques.
- c) Describe the theories of attribution.

Q3. Attempt any two questions out of three. (20 marks)

- a) Explain how attitudes develop.
- b) Summarize persuasion and the cognitive processing underlying persuasion.
- c) Explain Cognitive Dissonance, some strategies to resolve dissonance and use it as a tool.

Q4. Attempt any two questions out of three. (20 marks)

- a) Explain Internal sources of attraction .
- b) Discuss the External sources of attraction.
- c) Describe Love, its various types and the triangular model of love.

Q5. Attempt any two questions out of ~~four~~ (20 marks)

- a) Summarize the rights of the participants in research and how do we take care of it.
- b) Discuss the facial feedback hypothesis and how can we detect deception through non-verbal cues.
- c) Write in brief about resisting persuasion attempts.
- d) Write a brief note on relationships with family and friends as close foundations in life.

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022

SUBJECT: Psychology-II

DATE: 12/10/2022

TIME: 9:30 a.m. to 12:30 a.m.

SEMESTER- III

CLASS: S.Y.B.A

MARKS: 100

टीप:-

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण असतात.
३. आवश्यक तेथे आकृती काढा.

Q१. तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)

- a) सामाजिक मानसशास्त्राचा अभ्यास करताना सामाजिक न्युरोसायन्स म्हणजे काय आणि अंतर्निहित प्रक्रिया आणि सामाजिक प्रतिकूलतेची भूमिका स्पष्ट करा.
- b) सामाजिक मानसशास्त्रातील संशोधनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
- c) सामाजिक मानसशास्त्रावर टीप लिहा.

Q२. तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)

- a) अभाषिक संप्रेषण स्पष्ट करा.
- b) छाप व्यवस्थापन आणि त्याचे तंत्र स्पष्ट करा.
- c) संबंध जोडण्याचे सिद्धांतांचे वर्णन करा.

Q३. तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)

- a) वृत्ती कशी विकसित होते ते स्पष्ट करा.
- b) मन वळवणे आणि अंतर्निहित संज्ञानात्मक प्रक्रियेचा सारांश द्या.
- c) संज्ञानात्मक विसंगती समजावून सांगा, विसंगतीचे निराकरण करण्यासाठी काही धोरणे कसे वापरायचे ते समजावून सांगा.

Q४. तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)

- a) आकर्षणाचे अंतर्गत स्रोत स्पष्ट करा.
- b) आकर्षणाच्या बाह्य स्रोतांची चर्चा करा.
- c) प्रेम, त्याचे विविध प्रकार आणि प्रेमाच्या त्रिकोणी मॉडेलचे वर्णन करा.

Q५. चार पैकी कोणतेही दोन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा. (२० गुण)

- a) संशोधनातील सहभागींचे हक्क आणि आम्ही त्याची काळजी कशी घेतो याचा सारांश द्या.
- b) चेहर्यावरील अभिप्राय गृहीतकांवर चर्चा करा आणि अभाषिक संकेतांद्वारे फसवणूक कशी ओळखता येईल.
- c) मन वळवण्याच्या प्रयत्नांना विरोध करण्याबद्दल थोडक्यात लिहा.
- d) जीवनातील जवळचा पाया म्हणून कुटुंब आणि मित्रांसोबतच्या नातेसंबंधांवर एक संक्षिप्त टीप लिहा.

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022
SUBJECT: SOCIOLOGY-III
DATE: 13/10/2022

TIME: 9:30 am- 12:30 pm

SEMESTER-III
CLASS: S.Y.B.A
MARKS: 100

NOTE: Question number 1 is compulsory.

Attempt any FIVE questions from Question Number 2 to 9.

- Q.1. Explain the following concepts- (Any Five) 25
- a. Migration
  - b. Production of Space
  - c. Eco-feminism
  - d. Sustainable Development
  - e. Health
  - f. Social Epidemiology
  - g. Parole
  - h. Judiciary
- Q.2. Discuss the pattern of migration with special reference to Mumbai 15
- Q.3. What do you mean by carbon footprints? Evaluate the importance of carbon footprints in environmental studies. 15
- Q.4. Write a detailed note on Right to Public health in India. 15
- Q.5. Highlight the Constitutional Right and Duties of people in India with special reference to crime and justice. 15
- Q.6. Critically evaluate the conditions of Migrant and Labour concerns in India. 15
- Q.7. Elaborate on Digital Activism and its role in environmental awareness. 15
- Q.8. Explain the salient features of 'The Rights of Person with Disability Act', 2016. 15
- Q.9. Briefly discuss the need for reforms in the criminal justice system with reference to Investigation and Prosecution. 15

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022

SUBJECT: SOCIOLOGY-III

DATE: 13/10/2022

TIME: 9:30 am- 12:30 pm

SEMESTER-III

CLASS: S.Y.B.A

MARKS: 100

टीप: प्रश्न क्रमांक १ अनिवार्य आहे.

प्रश्न क्रमांक २ ते ९ मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

प्र. १. खालील संकल्पना स्पष्ट करा- (कोणत्याही पाच)

२५

- a. स्थलांतर
- b. जागेचे उत्पादन
- c. इको-फेमिनिझम
- d. शाश्वत विकास
- e. आरोग्य
- f. सामाजिक महामारीविज्ञान
- g. पॅरोल
- h. न्यायव्यवस्था

प्र.२. मुंबईच्या विशेष संदर्भासह स्थलांतराच्या पद्धतीची चर्चा करा.

१५

प्र.३. कार्बन फूटप्रिंट्स म्हणजे काय ? पर्यावरणीय अभ्यासामध्ये कार्बन फूटप्रिंटच्या महत्त्वाचे मूल्यांकन करा.

१५

प्र.४. भारतातील सार्वजनिक आरोग्याच्या अधिकारावर तपशीलवार नोंद लिहा.

१५

प्र.५. गुन्हेगारी आणि न्यायाच्या विशेष संदर्भात भारतातील लोकांचे घटनात्मक अधिकार आणि कर्तव्ये अधोरेखित करा.

१५

प्र.६. भारतातील स्थलांतरित आणि कामगार समस्यांचे टीकात्मक मूल्यांकन करा.

१५

प्र.७. डिजिटल अक्टिव्हिझम आणि पर्यावरण जागृतीमधील त्याची भूमिका याविषयी सविस्तर माहिती द्या.

१५

प्र.८. अपंग व्यक्ती अधिकार अधिनियम, 2016 ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१५

प्र.९. तपास आणि खटला संदर्भात फौजदारी न्याय व्यवस्थेतील सुधारणांच्या आवश्यकतेबद्दल थोडक्यात चर्चा करा.

१५

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022

Subject : FC

DATE -07-10-2022

TIME:09.30-12.00

SEMESTER -III

CLASS-SYBA

MARKS-75

Note-

1. All questions are compulsory
2. Each question carries 15 marks

Q.1 A) Explain the following concepts (Any 5)

15

1. Schedule castes / अनुसूचित जाती
2. Civil Rights / नागरी हक्क
3. Disaster / आपत्ती
4. Deforestation / जंगलतोड
5. Science / विज्ञान
6. Blind beliefs & prejudices / अंधश्रद्धा आणि पूर्वग्रह
7. Non-verbal communication / गैर-मौखिक संप्रेषण
8. Reflective Listening / चिंतनशील ऐकणे

Or

B) Write a detailed note on the foundation course (semester III) project submitted by you / तुम्ही सबमिट केलेल्या फाउंडेशन कोर्स (सेमिस्टर III) प्रकल्पावर तपशीलवार नोट लिहा.

Q.2.A Explain various forms of violation of human rights of women / महिलांच्या मानवी हक्कांच्या उल्लंघनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा

15

Or

B Examine the legal rights of children in India / भारतातील मुलांच्या कायदेशीर हक्कांचे परीक्षण करा

Q.3.A Explain in detail characteristics of disaster / आपत्तीची वैशिष्ट्ये तपशीलवार सांगा

15

Or

B Define disaster mitigation. Explain the different objectives of disaster mitigation./ आपत्ती निवारणाची व्याख्या करा.

Q.4. A Explain the difference between science & technology. / विज्ञान आणि तंत्रज्ञान यातील फरक स्पष्ट करा

15

Or

B Explain the principles & characteristics of science./ विज्ञानाची तत्त्वे आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा

Q.5. A Explain the characteristics of effective leadership/ प्रभावी नेतृत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा

15

Or

B Write a note on advantages & disadvantages of oral communication./ मौखिक संवादाचे फायदे आणि तोटे यावर एक टीप लिहा

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022

SYBA (SEM III)

DATE: 04/10/2022

MARKS: 100

ADVERTISING

TIME: 09:30 to 12:30

N. B: 1. All question are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

Q. 1 A) Select the most appropriate answer from the options given below. (Any Ten) 10 Marks

1. The term advertising is derived from the Latin word .....

- a) Advertiser b) Advertiser c) Adverto. d) Advertisment

2. The objective of advertisements is to create ..... in the minds of target audience.

- a) Silliness b) Sanity c) Creativity d) Smartness

3. In..... advertisement advertiser get immediate response of the consumer.

- a) Indirect b) Selective c) Direct action d) Neglected

4. Generally advertising agency charge ..... % commission on media.

- a) 15. b) 25 c) 35 d) 05

5. .... Ad Agency provides all services to the client.

- a) Mega b) In-house c) Small d) Full service.

6. .... refers to the merger of two or more advertising agency.

- a) Mega agency b) Small agency c) Limited agency d) In-house agency.

7. Misleading labels and names printed in ..... advertising.

- a) Ethical b) Unethical c) Political d) Green

8. Advertising ..... the price of the product in the long run.

- a) Increases b) Decreases c) Stabilizes d) None of the above.

9. DAVP is ..... governments central advertising agency.

- a) Indian b) Maharashtra c) Goa d) Karnataka.

10. Political parties do ..... Advertising to get votes.

- a) Green b) Rural c) Political d) Social

11. .... agency offers services on a piecemeal basis.

- a) In-house b) Creative boutique c) Modula d) Mega

12. A person who receive the message is known as.....

- a) Receiver b) Encoding c) Medium d) Sendor.

(b) State whether the following statements true or false (Any Ten)

10 Marks

1. Advertisements lack creativity.
2. Advertising boost sales of goods and services.
3. IMC is a continuous process.
4. All agencies provide full services to their clients.
5. Global advertising agencies are located in a limited country.
6. The customer of the advertising agency is the manufacturer or advertiser.
7. Creative advertising helps to increase demand for goods.
8. ASCI has no control over the advertising restrictions.
9. All advertisements are fraudulent and unethical.
10. The company suffers huge losses due to the currency crisis.
11. Cognition doesn't matter at all in advertising.
12. T.V. is referred to as the advertising medium in India

Q.2 Answer any two of the following.

15 Marks

- a) Define Integrated Marketing Communication and explain its elements.
- b) Discuss the features of advertising.
- c) Explain the classification of advertising on the basis of geographic area and media.

Q.3 Answer any two of the following.

15 Marks

- a) Discuss the features of advertising agencies.
- b) Explain the steps in preparing and presenting of creative pitch.
- c) Discuss the various skills required to develop career in advertising.

Q.4 Answer any two of the following.

15 Marks

- a) Explain the impact of advertising on consumer demand.
- b) Explain the forms of untruthful advertising.
- c) Explain the different aspects of Pro Bono advertising.

Q.5 Answer any two of the following.

15 Marks

- a) Explain the role of advertising in developing brand image.
- b) Discuss the features of rural advertising.
- c) Explain the current trends in Ad spends in India.

Q.6 Write short notes on any four of the following.

20 Marks

- a) Benefits of advertising.
- b) Freelancing
- c) Agency compensation.
- d) AIDA model.
- e) Green advertising.
- f) Execution of advertisements.

- प्र. १. अ.) योग्य पर्यायाची निवड करून पुढील मोकळ्या जागा भरा. (१२ पैकी कोणतेही १०) १०
१. जाहिरात हा शब्द ..... या मूळ लटिन शब्दापासून तयार झाला आहे.
अ. adverter ब. advertir क. adverte. ड. advertism
२. लोकांमध्ये ..... निर्माण करणे हा जाहिरातीचा उद्देश असतो .
अ. मुखपणा ब. शहाणपणा क. सर्जनशीलता. ड. चातुर्य
३. .... जाहिरातीमध्ये लक्ष ग्राहकांचा लगेच प्रतिसाद मिळतो.
अ. अप्रत्यक्ष ब. निवडक क. प्रत्यक्ष कृती. ड. दुर्लक्षित
४. सर्वसाधारणपणे जाहिरात संस्थां त्यांचे कमिशन माध्यमांकडून ..... घेतात.
अ. १५ ब. २५ क. ३५ ड. ०५
५. .... संस्था ग्राहकांना पूर्ण सेवा पुरवितात.
अ. मेगा ब. घरगुती क. लहान ड. पूर्ण सेवा
६. दोन किंवा अनेक मोठ्या जाहिराती संस्था एकत्र येऊन नवीन संस्था स्थापन करतात त्यास ..... असे म्हणतात.
अ. मेगा संस्था ब. लहान संस्था क. मर्यादित ड. घरगुती
७. .... जाहिरातीमध्ये फसवणूक करणारे लेबल किंवा मुद्रा छापली जाते.
अ. नैतिक ब. अनैतिक क. राजकीय ड. हरित
८. जाहिरातींमुळे दिर्घकाळात वस्तूच्या किमती ..... होतात.
अ. जास्त ब. कमी क. स्थिर ड. यापैकी नाही
९. DAVP हि ..... सरकारची केंद्रीय जाहिरात संस्था आहे.
अ. भारत ब. महाराष्ट्र क. गोवा. ड. कर्नाटक
१०. राजकीय पक्ष मते मिळवण्यासाठी ..... जाहिरात करतो.
अ. हरित. ब. ग्रामीण क. राजकीय ड. सामाजिक
११. .... जाहिरात संस्था त्यांच्या सेवा छोट्या भागांमध्ये देतात.
अ. मॉड्युलर, ब. सर्जनशील, क. घरगुती ड. मेगा
१२. संदेश प्राप्त करणाऱ्याला ..... असे म्हणतात.
अ. प्राप्तकर्ता, ब. अभिव्यक्ती, क. माध्यम ड. संज्ञापक

- ब. खाली दिलेली विधाने चुक कि बरोबर ते लिहा. (१२ पैकी कोणतेही १०)
१. जाहिरातीत क्रियाशीलता नसते.
२. जाहिरातीमुळे वस्तू व सेवांच्या विक्रीत वृद्धी होते.
३. IMC हि सतत चालणारी प्रक्रिया आहे.
४. सर्व संस्था ग्राहकांना पूर्ण सेवा पुरवितात.
५. जागतिक जाहिरात संस्था ह्या मर्यादित देशातच आहेत.
६. जाहिरात संस्थेचा ग्राहक म्हणजे उत्पादक किंवा जाहिरातदार होय.
७. क्रियाशील जाहिराती वस्तूच्या मागणीत वाढ करण्यास मदत करतात.
८. ASCI ला जाहिरातीवर नियंत्रणात्मक बंदी घालण्याचा अधिकार नाही.
९. सर्वच जाहिराती फसव्या व अनैतिक असतात.
१०. मुद्रा संकटामुळे कंपनीला मोठ्या प्रमाणत तोटा होतो.
११. जाहिरातीत संज्ञापनाला अजिबात महत्व नसते.
१२. T.V. ला भारतातील जाहिरातीचे माध्यम असे संबोधले जाते.

- प्र. २ कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा. १५
अ. सामुहिक विपणन संज्ञापनाची अर्थ व घटक स्पष्ट करा.
ब. जाहिरातीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
क. भौगोलिक क्षेत्र व माध्यम यावरून जाहिरातीचे वर्गीकरण कसे केले जाते ते लिहा.
- प्र. ३ कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा. १५
अ. जाहिरात संस्थेची वैशिष्ट्ये लिहा.
ब. सर्जनशील पीच (Creative Pitch) सादर करण्याचे व तयार करण्याचे टप्पे लिहा.
क. जाहिरातीत रोजगार मिळवण्यासाठीचे कौशल्ये स्पष्ट करा.
- प्र. ४ कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा. १५
अ. ग्राहकांच्या मागणीवर जाहिरातीचा कोणता परिणाम होतो ते लिहा.
ब. अनैतिक जाहिरातीचे प्रकार स्पष्ट करा.
क. प्रो-बोनो जाहिरात स्पष्ट करा.
- प्र. ५ कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा. १५
अ. मुद्रा प्रतिमा विकसित करण्यामध्ये जाहिरातीची भूमिका स्पष्ट करा.
ब. ग्रामीण जाहिरातीचे वैशिष्ट्ये लिहा.
क. भारतामध्ये जाहिरातीसाठी माध्यमांवर किती खर्च केला जातो याचा कल (Trends) स्पष्ट करा.
- प्र. ६ सहापैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा. २०
अ. जाहिरातीचे फायदे. ड. AIDA मॉडेल.
ब. फ्रिलान्सिंग. इ हरित जाहिराती,
क. संस्थांचा मोबदला ई जाहिरातींची कार्यवाही.

Note:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

Q.1. A. Explain in 2 or 3 sentences the following terms. (Any 5) (10)

1. Upward communication
2. Oral communication
3. Proxemics
4. Grapevine
5. Positive Feedback
6. Medium
7. Halo effect
8. Hearing

Q.1. B Fill in the blanks with the correct option. (05)

1. Downward communication is required in an organisation for _____.
a. training   b. asking for advice
c. planning   d. conveying complaints
2. Written communication is a type of _____ communication.
a. Verbal   b. non-verbal   c. oral   d. visual
3. _____ is the hallmark of technology-enabled communication.
a. Speed   b. Error   c. Lack of motivation   d. Miscommunication
4. _____ is not a physical barrier.
a. Noise in the environment   b. Failure of mechanical equipment
c. Time and distance   d. Ambiguity in words
5. _____ is a physical process.
a. Hearing   b. Listening   c. Speaking   d. Reading

Q.1. C. State whether the following statements are true or false. (05)

1. The absence of feedback is not feedback.
2. Hierarchy and status do not affect communication.
3. Colours cannot convey messages.
4. Horizontal communication consists of upward and downward communication.
5. Blogs are always posted daily

Q.2. Write short notes on any Four of the following: (20)

1. Role of receiver in the communication process.
2. Importance of Feedback in the Communication Process.
3. Skype.
4. Medium and message.
5. Impact of technology enabled communication.
6. Twitter.

Q.3: Attempt any Two of the following: (20)

1. What are the disadvantages of informal communication and how can they be managed?
2. Write in detail on physical and semantic barriers of communication. How can these barriers be overcome?
3. Justify the reasons to implement CSR. What are the benefits of CSR?

Q.4. Attempt any Four of the following: (20)

1. Draft a recommendation letter for your Assistant Teacher who has given your name as referee in his application for the post of Senior Teacher in another school.
2. Paresh is seeking admission to Melbourne University. He has passed B.A. with a first class and has completed his MBA. Draft an SoP for him.
3. You have been offered the post of Stores Officer at MSM Technology Centre, Kanpur. Draft your letter of acceptance.
4. Mr. Rajiv Gyani is working as an Accounts Manager with Tarang Mills. He wishes to resign from the post. Draft his Resignation letter.
5. Mr. Roshan Sheth has been awarded a bravery award by the Rotary Club, Mumbai. Draft the appreciation letter for him.

Q.5. A. Write an application letter in response to the following advertisement: (10)

“Wanted experienced Computer Programmers for a reputed firm in South Mumbai. The applicant should be a graduate with at least two years experience in programming. Apply with Bio-data to Box No. P-143, The Times of India, Mumbai 400001.”

Q.5.B. Write a Book Review on any one of the following books: (05)

- a. Jonathan Livingston Seagull by Richard Bach
- b. The 7 Habits of Highly Effective People by Stephen Covey
- c. The Bhujia Barons by Pavithra Kumar

Q.5.C. Write a paragraph of about 150 words on any one of the following: (05)

- a. Importance of Education
- b. Status of Women in India

*****

GES/SBVC/EXAM/OCT 2022

SUB- GEOGRAPHY-II (Maharashtra)

DATE- 10/10/2022

SEM- 3

CLASS- SYBA

TIME- 09.30 am. To 12.30 pm

MARKS -100

Q.1 Attempt any two questions out of three. (Any 2) (20)

- 1) Explain the physiographic divisions of Maharashtra.
- 2) Describe the major rivers in Maharashtra.
- 3) Explain the location and significance of Maharashtra.

Q.2 Attempt any two questions out of three. (Any 2) (20)

- 1) Explain the different types of soil & their importance in Maharashtra.
- 2) Define energy resources & explain the types of energy resources.
- 3) Explain the importance of Forests & their issues.

Q.3 Attempt any two questions out of three. (Any 2) (20)

- 1) Explain the different types of Agriculture in Maharashtra.
- 2) Describe the problems associated with agriculture.
- 3) Define Fisheries. Explain the different types of fisheries & their problems.

Q.4 Attempt any two questions out of three. (Any 2) (20)

- 1) Explain the different types of Industries in Maharashtra.
- 2) Discuss the issues related with Industrial & Transport development.
- 3) Explain the Sugar industry in Maharashtra.

Q.5 Answer the following questions. (20)

A) Mark the following points on map. 10 Marks

- 1) Kalsubai 2) Godavari river 3) Mumbai 4) Tadoba national park
- 5) Black soil region 6) Koyna hydro-power plant 7) Konkan
- 8) Mahabaleshwar 9) Pune IT park 10) Mumbai-Nasik highway

B) Construct a Dot map with help of data. 10 Marks

Districts	Industrial product
Thane	1054131
Palghar	245874
Raigad	265394
Ratnagiri	112672
Sindhudurg	848868

GES/SBVC/परीक्षा/ऑक्टोबर 2022

उप- भूगोल-II (महाराष्ट्र)

तारीख- 10/10/2022

वेळ- सकाळी 09.30. ते दुपारी 12.30

SEM- 3

वर्ग- SYBA

माक्स -100

प्र.१ तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न करून पहा. (कोणतेही 2) (20)

- १) महाराष्ट्राचे प्रकृतीक विभाग स्पष्ट करा.
- २) महाराष्ट्रातील प्रमुख नद्यांचे वर्णन करा.
- ३) महाराष्ट्राचे स्थान आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.२ तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न करून पहा. (कोणतेही 2) (20)

- १) महाराष्ट्रातील मातीचे विविध प्रकार आणि त्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- २) ऊर्जा संसाधनांची व्याख्या करा आणि ऊर्जा संसाधनांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ३) जंगलांचे महत्त्व आणि त्यांचे समस्या स्पष्ट करा.

प्र.३ तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न करून पहा. (कोणतेही 2) (20)

- १) महाराष्ट्रातील शेतीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- २) शेतीशी निगडित समस्यांचे वर्णन करा.
- ३) मत्स्यपालनाची व्याख्या करा. मत्स्यपालनाचे विविध प्रकार आणि त्यांच्या समस्या समजावून सांगा.

Q.4 तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न करून पहा. (कोणतेही 2) (20)

- १) महाराष्ट्रातील विविध प्रकारचे उद्योग स्पष्ट करा.
- २) औद्योगिक आणि वाहतूक विकासाशी संबंधित समस्यांवर चर्चा करा.
- ३) महाराष्ट्रातील साखर उद्योग स्पष्ट करा.

Q.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (२०)

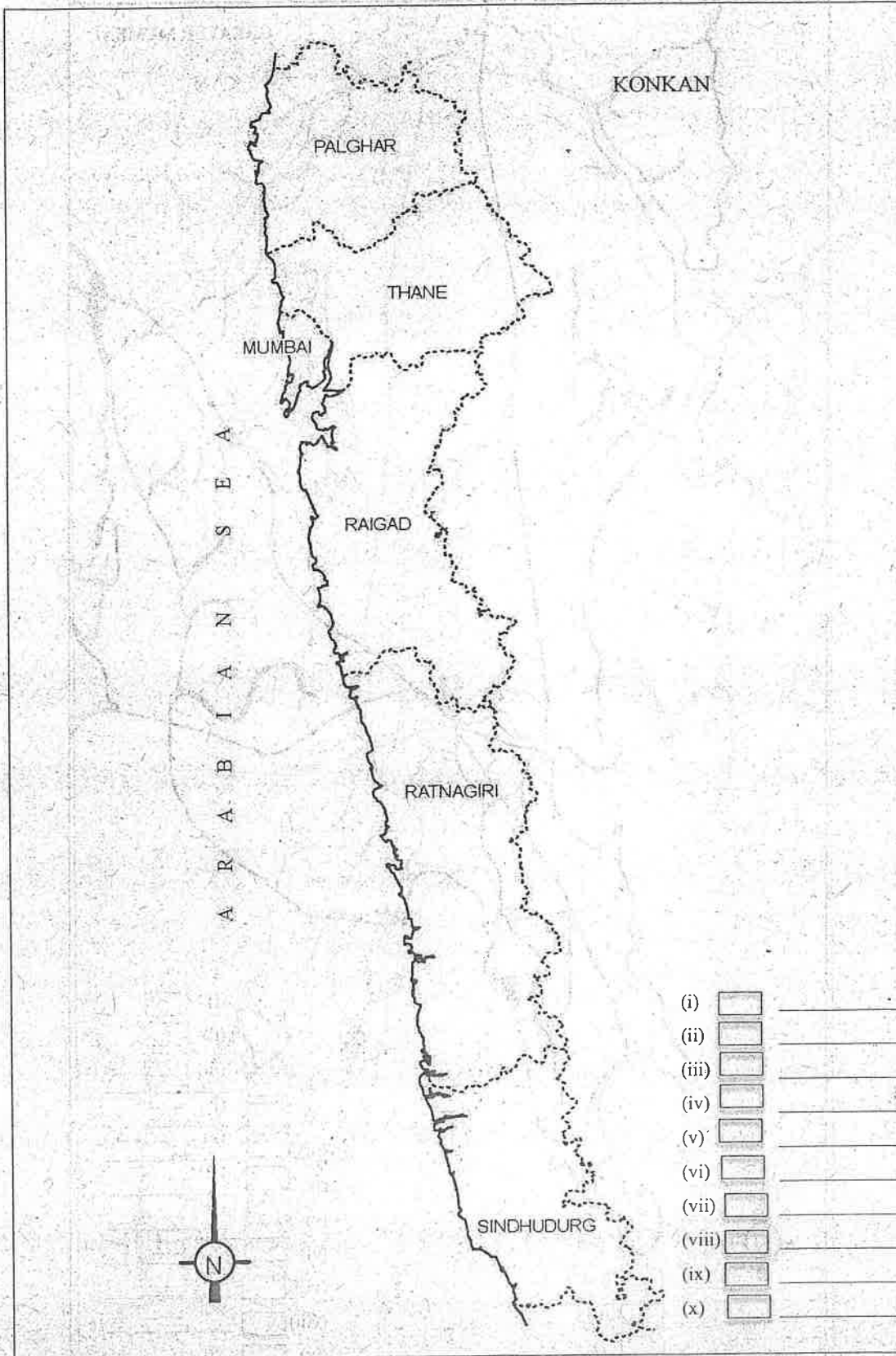
अ) खालील मुद्दे नकाशांवर चिन्हांकित करा. 10 गुण

- १) कळसूबाई २) गोदावरी नदी ३) मुंबई ४) ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान
- ५) काळ्या मातीचा प्रदेश ६) कोयना जलविद्युत प्रकल्प ७) कोकण
- ८) महाबळेश्वर ९) पुणे आयटी पार्क १०) मुंबई-नासिक महामार्ग

ब) डेटाच्या मदतीने बिंदू नकाशा तयार करा. 10 गुण - Annexure-1

Districts	Industrial product
Thane	1054131
Palghar	245874
Raigad	265394
Ratnagiri	112672
Sindhudurg	848868

Annexure-1

GES/SBVC/EXAM/OCT 2022

SEM- 3

SUB- GEOGRAPHY-III (Agriculture)

CLASS- SYBA

DATE- 11/10/2022

TIME- 09.30 am. To 12.30 pm

MARKS -100

Q.1 Attempt any two questions out of three. (Any 2) (20)

- 1) Explain the definition, nature and scope of Agricultural Geography.
- 2) Describe the origin of Agriculture.
- 3) Explain the diffusion and change in Agriculture.

Q.2 Attempt any two questions out of three. (Any 2) (20)

- 1) Explain the Physical and economic factors of Agriculture.
- 2) Describe the role of technology in Agriculture in India.
- 3) Explain the Agricultural land use model of Von Thunen.

Q.3 Attempt any two questions out of three. (Any 2) (20)

- 1) Explain the different types of Agriculture.
- 2) Describe the major food grains in India
- 3) Explain the modern trends in Horticulture and Sericulture.

Q.4 Attempt any two questions out of three. (Any 2) (20)

- 1) Explain the Environmental & economic problems of Agriculture in India.
- 2) Discuss the Green revolution and its impact on Agriculture.
- 3) Explain the Sustainable Agriculture in India.

Q.5 Answer the following questions. (20)

A) Mark the following points on map. 10 Marks

- 1) Grape-Nasik 2) Wheat region in World 3) Apple region in world
- 4) Almond- USA 5) Jute region-West Bengal 6) Strawberry- Mahabaleshwar
- 7) Rubber- Kerala 8) Black tea-Shri lanka 9) Onion region 10) Kiwifruit-China

B) Construct a Line Graph with help of data. 10 Marks

Months	Rainfall(cm)
January	7.7
February	6.0
March	5.8
April	6.5
May	5.5
June	3.5

GES/SBVC/परीक्षा/ऑक्टोबर 2022

उप- भूगोल-III (कृषी)

तारीख- 11/10/2022

वेळ- सकाळी 09.30. ते दुपारी 12.30

SEM- 3

वर्ग- SYBA

माक्स -100

प्र.१ तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न करून पहा. (कोणताही 2) (20)

- 1) कृषी भूगोलाची व्याख्या, स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- 2) शेतीच्या उगमाचे वर्णन करा.
- 3) शेतीतील प्रसार आणि बदल स्पष्ट करा.

प्र.२ तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न करून पहा. (कोणताही 2) (20)

- 1) शेतीचे प्राकृतिक आणि आर्थिक घटक स्पष्ट करा.
- 2) भारतातील कृषी क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
- 3) वॉन थुनेनचे कृषी जमीन वापर मॉडेल स्पष्ट करा.

प्र.३ तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न करून पहा. (कोणताही 2) (20)

- 1) शेतीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- २) भारतातील प्रमुख अन्नधान्यांचे वर्णन करा
- 3) फलोत्पादन आणि रेशीम शेतीमधील आधुनिक ट्रेड स्पष्ट करा.

Q.4 तीनपैकी कोणतेही दोन प्रश्न करून पहा. (कोणताही 2) (20)

- 1) भारतातील शेतीच्या पर्यावरणीय आणि आर्थिक समस्या स्पष्ट करा.
- २) हरितक्रांती आणि त्याचा शेतीवर होणारा परिणाम यावर चर्चा करा.
- 3) भारतातील शाश्वत शेती स्पष्ट करा.

Q.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (२०)

अ) खालील मुद्दे नकाशावर चिन्हांकित करा. 10 गुण

- 1) द्राक्ष-नाशिक 2) जगातील गव्हाचा प्रदेश 3) जगातील सफरचंद प्रदेश
- 4) बदाम- USA 5) जूट प्रदेश- पश्चिम बंगाल 6) स्ट्रॉबेरी- महाबळेश्वर
- 7) रबर- केरळ 8) काळा चहा-श्रीलंका 9) कांद्याचा प्रदेश 10) किवीफ्रूट-चीन

ब) डेटाच्या मदतीने रेषा आलेख तयार करा. 10 गुण

महिना	पाऊस (सेमी)
जानेवारी	7.7
फेब्रुवारी	6.0
मार्च	5.8
एप्रिल	6.5
मे	5.5
जून	3.5

GES/SBVC/EXAM/REG/OCT-2022

SEMESTER: III

SUBJECT: PAPER II – POLITICAL THEORY

CLASS: SYBA

DATE: 10 OCTOBER 2022

TIME: 9:30 AM– 12:30 PM

MARKS: 100

Note:

1. All questions are **compulsory**.
2. Each question carries **20** marks.
3. Draw **diagrams** where necessary

Q. 1. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. Explain the nature and scope of political theory.
2. What is meant by traditional and contemporary approach to political theory?
3. Write a note on the importance of political theory.

Q.2. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. Explain the concept of state and discuss its main elements.
2. What do you understand by nation-state? Explain the growth of modern nation state.
3. Define civil society and discuss its role in politics.

Q.3. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. What is the meaning of power? What are the forms and dimensions of power?
2. Explain the meaning, characteristics and types of authority.
3. Define legitimacy and what are its sources.

Q.4. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. Explain the concept of law and describe the sources and features of law.
2. What is the meaning of political obligation? What are the different types of political obligation?
3. Explain the forms and methods of resistance.

Q.5. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. Explain the behavioural approach to political theory.
2. What are the challenges to sovereignty of state in contemporary world.
3. What is political obligation and what are its types?
4. Write a note on Locke's view on resistance

Note:

1. All questions are compulsory.
2. Each question carries 20 marks.
3. Draw diagrams where necessary

Q.1. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

1. राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
2. राजकीय सिद्धांताकडे पारंपारिक आणि समकालीन दृष्टिकोन म्हणजे काय?
3. च्या महत्त्वावर एक टीप लिहा राजकीय सिद्धांत.

Q.2. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

१. राज्य संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्यातील मुख्य घटकांवर चर्चा करा.
2. राष्ट्र-राज्य म्हणजे तुम्हाला काय समजते? आधुनिक राष्ट्र राज्याच्या वाढीचे स्पष्टीकरण करा.
3. नागरिक समाजाची व्याख्या करा आणि राजकारणातील तिची भूमिका चर्चा करा.

Q.3. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

१. शक्तीचा अर्थ काय आहे? शक्तीचे स्वरूप आणि परिमाणे काय आहेत?
2. अधिकाराचा अर्थ, वैशिष्ट्ये आणि प्रकार स्पष्ट करा.
3. वैधता आणि त्याचे स्रोत काय आहेत ते स्पष्ट करा.

Q.4. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

१. कायद्याची संकल्पना स्पष्ट करा आणि कायद्याचे स्रोत आणि वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
२. राजकीय बंधनाचा अर्थ काय? राजकीय दायित्वाचे विविध प्रकार कोणते आहेत?
3. प्रतिकाराचे स्वरूप आणि पद्धती स्पष्ट करा.

Q.5: खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

१. राजकीय सिद्धांताकडे वर्तणुकीचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
२. समकालीन जगात राज्याच्या सार्वभौमत्वासमोरील आव्हाने कोणती आहेत.
३. राजकीय दायित्व काय आहे आणि त्याचे प्रकार काय आहेत?
४. प्रतिकारावरील लॉकच्या दृष्टिकोनावर एक टीप लिहा

Note:

1. All questions are compulsory.
2. Each question carries 20 marks.
3. Draw diagrams where necessary

Q.1. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

1. सार्वजनिक प्रशासनाचा अर्थ स्पष्ट करा. सार्वजनिक प्रशासनाचा POSTCoRB दृष्टिकोन काय आहे?
2. सार्वजनिक प्रशासनाच्या उत्क्रांतीचा दुसरा नमुना स्पष्ट करा
3. उदारीकरण, खाजगीकरण आणि जागतिकीकरणाच्या युगात सार्वजनिक प्रशासनाची भूमिका काय आहे.

Q.2. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

1. टेलरच्या मते आर्थिक कार्यक्षमता सुधारण्याचे प्रमुख मार्ग कोणते आहेत?
2. वेबरचे नोकरशाहीचे मॉडेल स्पष्ट करा.
3. एल्टन मेयोने त्याच्या मानवी संबंध सिद्धांतामध्ये कोणते प्रयोग केले?

Q.3. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

1. प्रतिनिधीचा अर्थ स्पष्ट करा. शिष्टमंडळात कोणते अडथळे आहेत?
2. मॅकग्रेगरने दिलेला सिद्धांत X आणि सिद्धांत Y स्पष्ट करा.
3. नेतृत्वाच्या वैशिष्ट्यपूर्ण सिद्धांतात स्पष्ट करा

Q.4. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

1. गुड गव्हर्नन्सची वैशिष्ट्ये काय आहेत?
2. ई-गव्हर्नन्सचा अर्थ काय आहे? त्याचे महत्त्व काय आहे.
3. भारतासाठी सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी महत्त्वाची का आहे?

Q.5. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) [२० गुण]

1. लोक प्रशासनात बुद्धी विल्सनचे योगदान काय आहे?
2. वेबरच्या नोकरशाही मॉडेलची ताकद आणि कमकुवतता काय आहेत?
3. पदानुक्रमाचे गुण काय आहेत?
4. ई-गव्हर्नन्सचे फायदे काय आहेत का?

Note:

1. All questions are **compulsory**.
2. Each question carries **20** marks.
3. Draw **diagrams** where necessary

Q. 1. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. Explain the meaning of Public Administration. What is the POSTCoRB view of Public Administration?
2. Explain the second paradigm of evolution of Public Administration
3. What is the role of Public Administration in Age of Liberalisation, Privatisation and Globalisation.

Q.2. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. What are the major ways to improve economic efficiency according to Taylor?
2. Explain Weber's Model of Bureaucracy.
3. What were the experiments conducted by Elton Mayo in his Human Relations Theory?

Q.3. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. Explain the meaning of delegation. What are the barriers to delegation?
2. Explain Theory X and Theory Y given by McGregor.
3. Explain in brief trait theory of leadership

Q.4. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. What are the characteristics of Good Governance?
2. What is the meaning of E-governance? What is its significance.
3. Why is Public-Private partnership important for India?

Q.5. Answer the following questions (Any two) [20 Marks]

1. What is the contribution of Woodrow Wilson to Public Administration?
2. What are the strengths and weaknesses of Weber's Bureaucratic Model?
3. What are the merits of Hierarchy?
4. What are the benefits of E-governance?

Note:

1. All questions are compulsory.
2. Each question carries 20 marks.

Q.1. Attempt any two of the following.

(20)

- (a) Explain the dissimilarities between public and private finance.
- (b) What are the causes of market failure?
- (c) Write a meaning and scope of public finance.
- (अ) सार्वजनिक आणि खाजगी वित्त या मधील असमानता स्पष्ट करा.
- (ब) बाजार अपयशाची कारणे कोणती आहेत?
- (क) सार्वजनिक वित्ताचा अर्थ आणि व्याप्ती लिहा.

Q.2. Attempt any two of the following.

(20)

- (a) Explain the Dalton's law of Maximum Social Advantage.
- (b) Explain the structure of the Budget.
- (c) What are the Canons of Taxation.
- (अ) डाल्टनच्या कमाल सामाजिक लाभाचा नियम स्पष्ट करा.
- (ब) अर्थसंकल्पाची रचना स्पष्ट करा.
- (क) कररचनेची तत्वे काय आहेत.

Q.3. Attempt any two of the following.

(20)

- (a) What are the Canons of Public Expenditure.
- (b) Explain the burden of Debt.
- (c) Explain the classification of Public Expenditure.
- (अ) सार्वजनिक खर्चाची तत्वे नियम कोणते आहेत.
- (ब) सार्वजनिक कर्ज भार ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (क) सार्वजनिक खर्चाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

Q.4. Attempt any two of the following.

(20)

- (a) Explain the sources of Tax and Non-Tax Revenue.
- (b) Discuss the Benefits of the goods and services tax (GST).
- (c) What are the features of the FRBM Act 2003?
- (अ) कर आणि करेतर महसूलाचे स्रोत स्पष्ट करा.
- (ब) भारतीय वस्तू आणि सेवा कराच्या फायद्याची चर्चा करा.
- (क) वित्तीय जबाबदारी आणि बजेट व्यवस्थापन कायदा 2003 ची वैशिष्ट्ये काय आहेत?

Q.5. Write short notes on any two of the following:

(20)

- (a) The concepts of sound and functional finance.
- (b) A role of government in modern economy.
- (c) Concepts of Deficit.
- (d) Features of goods and services tax (GST) in India.
- (अ) पोषक आणि कार्यात्मक वित्त
- (ब) आधुनिक अर्थव्यवस्थेत सरकारची भूमिका
- (क) अर्थसंकल्पिय तुटीच्या संकल्पना
- (ड) भारतीय वस्तू आणि सेवा करांची वैशिष्ट्ये

Note-

1. All questions are compulsory
2. Each question carries 20 marks
3. Draw diagram wherever necessary
4. Use of simple calculator is allowed

Q.1 Answer the following (any 02)

20

- a) Discuss the meaning and scope of macroeconomics
स्थूल अर्थशास्त्राचा अर्थ आणि व्याप्ती याची चर्चा करा.
- b) What are the methods of measuring National Income?
राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्यासाठी कोणत्या पद्धती आहेत?
- c) Explain the circular flow of national income in two sector economy
द्विक्षेत्रीय अर्थव्यवस्थेतील राष्ट्रीय उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा

Q.2 Answer the following (any 02)

20

- a) Discuss the Prof. J.B.Say's Law of market
प्रा. जे. बी. सें याच्या बाजार नियमाची चर्चा करा
- b) What is Marginal Efficiency of Capital ? State the factors affecting Marginal Efficiency of Capital.
भांडवलाची सीमांत कार्यक्षमता काय आहे? भांडवलाच्या सीमांत कार्यक्षमतेवर परिणाम करणारे घटक विशद करा.
- c) Discuss the concept of multiplier & bring out the various leakages and limitations.
गुणक संकल्पनेची चर्चा करा व गुणाकाच्या गळत्या आणि मर्यादा स्पष्ट करा . ss

Q.3 Answer the following (any 02)

20

- a) Explain the meaning of money supply and state its constituents.
पैशाच्या पुरवठ्याचा अर्थ स्पष्ट करा आणि त्याचे घटक सांगा.
- b) What is the velocity of the circulation of money ? Explain the determinants of the velocity of circulation of money.
पैशाचा परिचलन म्हणजे काय ? पैशाच्या परिचलन वेग निर्धारित करणारे घटक स्पष्ट करा
- c) Explain in detail the classical approach to demand for money.
पैशाच्या मागणीचा सनातनवादी दृष्टीकोन विस्तृत रित्या स्पष्ट करा.

Q.4 Answer the following (any 02)

20

- a) Explain the banking functions of commercial banks.
व्यापारी बँकांची बँकिंग कार्ये स्पष्ट करा.
- b) What is multiple credit creation? Explain the limitations of credit creation.
एकाधिक पत निर्मिती म्हणजे काय? पत निर्मितीच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- c) Explain the promotional functions of the central bank.
मध्यवर्ती बँकेची प्रचारात्मक कार्ये स्पष्ट करा.

Q.5 Answer the following short notes (any 02)

20

- a) Concept of GDP and GNP
सकल देशांतर्गत उत्पादन आणि सकल राष्ट्रीय उत्पन्न
- b) Assumptions of multiplier.
गुणाकाची गृहितके.
- c) Concept of money supply and high powered money.
पैशाचा पुरवठा आणि उच्च शक्ती असलेल्या पैशाची संकल्पना.
- d) Non-banking functions of commercial banks.
व्यापारी बँकांची गैर-बँकिंग कार्ये.